

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาและสภาพการณ์ในปัจจุบันของวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ โครงสร้างและการบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพกับพฤติกรรมการสื่อสาร ปัญหาอุปสรรคของบทบาทกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ และแนวทางการพัฒนาบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งทำการจัดเก็บข้อมูลเอกสารรายงาน แผนงาน ที่ผ่านการกลั่นกรองเพื่อประกอบการใช้ของผู้บริหารองค์กรและเผยแพร่ต่อสาธารณชนของกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาอย่างครบถ้วน และทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้เทคนิคของการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อได้ความรู้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของเรื่องที่ศึกษา ควบคู่กับข่าวบทสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย รายงานข่าว และบทความเผยแพร่ทางสื่อมวลชน รวมถึงการสำรวจตลาดของสองสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นเอฟ.เอ็ม.ของกองทัพในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผลการศึกษาได้ข้อมูลรายละเอียดที่ครบถ้วนในการสรุปผลการศึกษานี้

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ” สรุปผลการศึกษาแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. ความเป็นมาและสภาพการณ์ปัจจุบันของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ
2. โครงสร้างและการบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ กับพฤติกรรมการสื่อสาร
3. ปัญหาอุปสรรคของบทบาทกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ
4. แนวทางการพัฒนาบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและสภาพการณ์ปัจจุบันของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

การศึกษาวិชาลัยครั้งนี้ พบว่า ประเทศไทยเริ่มมีกิจการวิทยุกระจายเสียงในเวลาใกล้เคียงกับการกำเนิดวิทยุกระจายเสียงของโลก โดยกองทัพทั้งสี่เหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้บุกเบิกใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและยุทธโศปกรณ์ในสงคราม และเป็นองค์กรหลักในการพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติมาตลอด 80 ปีจนถึงปัจจุบัน ซึ่งความเป็นมาของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ แบ่งออกเป็น 4 ยุค คือ

ยุคแรกเป็นยุคกำเนิดวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470–2500 พลเอกพระเจ้าพี่ยาเธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงเป็นเสนาธิการทหารให้ความสนใจทดลองใช้วิทยุกระจายเสียง และเมื่อดำรงตำแหน่ง เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ปี พ.ศ. 2473 ได้ก่อตั้งสถานีวังพญาไท เป็นสถานีแห่งแรก เจตนามุ่งให้เป็นสื่อสำหรับการค้า แต่ในปี พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎรใช้ประกาศการปกครองใหม่ตลอดเวลา หลังจากนั้นวิทยุกระจายเสียงกลายเป็นเครื่องมือของการเมือง การปกครอง การทหาร การปฏิวัติ รัฐประหารหลายครั้งเรื่อยมา โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีที่ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงมากที่สุดในการปกครองเพื่อความมั่นคงของรัฐบาล ด้วยวิธีการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งการขยายสถานีให้กรมประชาสัมพันธ์และกองทัพเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินกิจการ ภายใต้พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ที่มีแต่หน่วยงานรัฐผูกขาดเป็นเจ้าของและให้สัมปทานเอกชนเช่าเวลา แต่เนื่องจากการขยายวิทยุกระจายเสียงมีข้อจำกัดทั้งด้านงบประมาณลงทุนสูงและเทคโนโลยี

ยุคที่สอง เป็นยุคเผด็จการสงครามโฆษณาชวนเชื่อ อยู่ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ.2500–2525 เป็นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่2 เกิดการแบ่งขั้วอำนาจระหว่าง สหรัฐอเมริกา กับ สหภาพโซเวียตและจีนทำสงครามระบอบการปกครองประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ ผ่านตัวแทนประเทศต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า สงครามเย็น และไทยเข้าร่วมกับสหรัฐอเมริกาอนุญาตให้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงอเมริกาออกอากาศในไทยแลกกับการสนับสนุนด้านการทหารและการเงินขยายกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพให้ครอบคลุมพื้นที่เพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมภารกิจทางทหาร โดยใช้รูปแบบโฆษณาชวนเชื่อเป็นยุทธวิธีเข้าถึงมวลชน และผูกขาดกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นของ

หน่วยงานรัฐทั้งหมดและกองทัพเป็นเจ้าของมากที่สุดซึ่งเป็นผลพวงจากการผู้นำรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากกองทัพและที่มาจากเลือกตั้งก็อยู่ในอิทธิพลของกองทัพ เริ่มจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากทหารใช้อำนาจการปกครองในระบบเผด็จการ ได้ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการโฆษณาชวนเชื่อในแบบทหารกับการปกครองประเทศ จนเกิดกระแสการต่อต้านเรียกร้องประชาธิปไตยจนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ทำให้ประชาชนและนักศึกษาส่วนหนึ่งต้องหลบหนีเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทางรัฐบาลกับกองทัพใช้มาตรการปราบปรามภัยที่เกิดขึ้นจากคอมมิวนิสต์ยังใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำสงครามมวลชน ซึ่งสถานีวิทยุกระจายของกรมประชาสัมพันธ์เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น“สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยวางระบบเชื่อมสัญญาณสถานีวิทยุทั่วประเทศออกอากาศพร้อมกัน เป็นรายการข่าวทุกวันเช้า-เย็น จนถึงปัจจุบันออกอากาศเป็นเวลา 07.00 – 07.30 น. และ 19.00-19.30 น.และทางกองทัพผลิตรายการ “เพื่อแผ่นดิน” เป็นรายการวิเคราะห์และโจมตีฝ่ายตรงข้ามกองทัพจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก่อตั้งสถานีวิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทยในจีน ต่อสู้ทำสงครามสู้กับรัฐบาลอยู่นานกว่า 4 ปี จนถึงสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีใช้นโยบาย66/2523 สมานฉันท์ให้กับคนในชาติมีการนิรโทษกรรมยุติความขัดแย้งและสถานีวิทยุเสียงประชาชนฯ เลิกกิจการ และในเวลาต่อมาสงครามเย็นสิ้นสุดโดยสิ้นเชิงหลังสหภาพโซเวียตล่มสลาย

ยุคที่สาม เป็นยุคความมั่นคงพัฒนาการสื่อสารมวลชนเพื่อเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ.2526–2550 เป็นช่วงที่มีความมั่นคงในระบบประชาธิปไตยและการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงของกองทัพเพื่อความมั่นคงลดลง ซึ่งก่อนหน้านี้นี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 การเติบโตทางเศรษฐกิจมีต่อเนื่องเรื่อยมา เมื่อการเมืองมีเสถียรภาพทำให้รัฐบาลมีศักยภาพในการบริหารประเทศได้บรรลุการสื่อสารและเทคโนโลยีทางการสื่อสารเพื่อการพัฒนาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ.2525 -2529 เป็นครั้งแรก ซึ่งช่วงนี้ยังเป็นการพัฒนาเข้าสู่ยุคการสื่อสารไร้พรมแดนมีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นจำนวนมากตั้งแต่คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และดาวเทียม จึงมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศระหว่าง 5- 20% และแต่ต้องเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติถึง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกในสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. แต่เจอการต่อต้านประชาชนและบทบาทของสื่อมวลชนให้คืนอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตย จนมีการปฏิรูปการเมืองและระบบราชการ รวมถึงเจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อเริ่มเกิดขึ้นจากปี

พ.ศ. 2535 ที่รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติขึ้นมากำกับดูแลคู่กับกรมประชาสัมพันธ์ และให้อิสระในการตรวจสอบรายการกันเอง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 40 และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2543 ซึ่งจะมีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ขึ้นมาจัดระเบียบและใช้กฎหมายใหม่ในการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง แต่ต้องกลายเป็นสุญญากาศเป็นเวลานานทั้งยุคนี้ไม่สามารถแต่งตั้งได้ ซึ่งภาคประชาชนไม่รอองค์กรใหม่ได้ทำการเปิดวิทยุชุมชนขึ้นจำนวนมาก ซึ่งรัฐบาลที่มาจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐบาลที่มีพตท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยใช้รัฐเป็นรัฐ การตลาดด้วยนโยบายประชานิยม เป็นตลาดทุนการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบราชการ และการใช้อำนาจทางการเมืองครอบงำสถาบันองค์อิสระและสื่อมวลชนในการตรวจสอบ โดยใช้สื่อสารมวลชนเพื่อสร้างฐานมวลชนของตนเอง โดยเฉพาะการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ ชื่อว่า “นายกทักษิณพบประชาชน” เป็นการปรับบทบาทการสื่อสารมวลชนเพื่อความมั่นคงในระบบทุนนิยมของยุคสมัยนี้ จนเกิดวิกฤตทางการเมืองเกิดการต่อต้านจากประชาชนเป็นเหตุประท้วงขับไล่สร้างความวุ่นวาย และแบ่งประชาชนเป็นสองขั้ว ทำให้เกิดการปฏิวัติครั้งที่ 2 โดยคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือคมช. แต่กิริบคินอำนาจให้กับประชาชนโดยเร็วภายใต้การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ.2550 ที่ยังคงบัญญัติให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อสารมวลชนไว้เหมือนเดิม และเป็นการสิ้นสุดยุคความมั่นคงพัฒนาการสื่อสารเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเข้าสู่ช่วงเวลาของสงครามการเมืองในระบอบประชาธิปไตยรอบใหม่กับบทบาทของวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติในยุคต่อไป

ยุคที่สี่ เป็นยุคปฏิรูปสื่อเพื่อความมั่นคง อยู่ในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ.2551-ปัจจุบัน ถือว่าช่วงเวลาแห่งการปฏิรูปสื่อเพื่อความมั่นคงอย่างแท้จริง เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 บทบัญญัติทางกฎหมายมีการแต่งตั้งให้คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.) และคณะอนุกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทำหน้าที่ชั่วคราวกำกับดูแลกฎหมายใหม่ได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องรอองค์กรอิสระที่อยู่ระหว่างการจัดตั้ง และกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2502 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับยกเลิกไปด้วย

การเข้าสู่ยุคนี้เป็นช่วงเวลาของการเกิดวิกฤตการเมืองที่มีความขัดแย้งรุนแรงสืบเนื่องจากการการต่อต้านระบบทักษิณ หรือกลุ่มการเมืองของ พตท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในยุคที่ผ่านมา หลังเลือกตั้งได้ในรอบปีเดียวเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีถึง 3 คน โดยรัฐบาลใช้สื่อ

ของรัฐในการสร้างฐานมวลชนในรูปแบบสืบเนื่องกันมา ได้แก่ “สนทนาประชา สัมคร สุนทรเวช”, “คุยกับนายทศ สมชาย วงศ์สวัสดิ์” และ “เชื่อมั่นประเทศไทย กับนายทศ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” ซึ่งมีการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อประโยชน์ทางการเมืองและกลุ่มองค์กรและธุรกิจมากที่สุด โดยเฉพาะวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งสภาพการณ์นี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามบทบาทของยุคการปฏิรูปสื่อนี้ โดยการบังคับใช้กฎหมายใหม่จากเดิมที่รัฐบาลและกองทัพมีอำนาจควบคุมกลไกแต่เพียงฝ่ายเดียวมาเป็นกระบวนการสื่อสารมวลชนที่มีทุกกลุ่มองค์กร สถาบันและประชาชนมีส่วนร่วมไปตามบริบทของตนเอง โดยแบ่งตามระดับของบทบาทโครงสร้างทางสังคมได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ จะทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งใช้หลักการให้ทุกกลุ่มในระบบสังคมมีส่วนร่วมและยึดผลประโยชน์ของประเทศและประชาชนเป็นหลัก โดยสนับสนุนงบประมาณทุกปีกระจายให้หน่วยงานต่าง ๆ มีสื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นส่วนหนึ่งการดำเนินการ

2. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ กำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง และองค์กรวิชาชีพสื่อวิทยุกระจายเสียงมีหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ กำกับดูแล วางแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นไปตามบทบัญญัติ โดยการจัดระเบียบใหม่และจัดการให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ โดยเฉพาะการรักษาความมั่นคงของชาติและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ดี

3. กิจการวิทยุกระจายเสียงและสื่อมวลชนทางวิทยุกระจายเสียงมีหน้าที่สื่อสารมวลชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทบาทเพื่อความมั่นคงของชาติและสื่อมวลชนที่ดีและหลักจริยธรรมในวิชาชีพ โดยผู้ประกอบการทุกรายทั้งภาครัฐ สถาบัน เอกชน และประชาชนต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการ แบ่งเป็น 3 ประเภทกิจการ คือ บริการสาธารณะ บริการชุมชน และบริการทางธุรกิจ โดยกิจการสาธารณะยังแบ่งเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วยประเภทที่ 1 สำหรับกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร การส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์และหน่วยงานรัฐอยู่ในประเภทนี้ ประเภทที่สองสำหรับกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐ และความปลอดภัยของสาธารณะ ซึ่งก็คือกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพทำการแสวงหากำไรได้อย่างพอเพียงเท่านั้น และประเภทที่สามสำหรับกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และรัฐสภากับประชาชนให้การศึกษากับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูล

ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มคนความสนใจอื่น ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิขอใบอนุญาตกิจการบริการสาธารณะเป็นกระทรวง ทบวง กรม องค์การอิสระตาม รัฐธรรมนูญ องค์การปกครองท้องถิ่น องค์กรมหาชน และองค์กรอื่นใด สมาคม มูลนิธิ สถาบันการศึกษาที่ประกาศไว้กับคณะกรรมการ โดยทั้งหมดไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ ผู้มีสิทธิขอ ใบอนุญาตกิจการบริการสาธารณะเป็นกระทรวง ทบวง กรม องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กร ปกครองท้องถิ่น องค์กรมหาชน และองค์กรอื่นใด สมาคม มูลนิธิ สถาบันการศึกษาที่ประกาศไว้ กับคณะกรรมการ โดยทั้งหมดไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจ ส่วนกิจการบริการชุมชนมีวัตถุประสงค์ หลัแบบเดียวกับบริการสาธารณะ แต่ต้องไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ และหารายได้จากโฆษณาไม่ได้ สำหรับกิจการบริหารทางธุรกิจจะมี 3 ระดับ คือ บริการธุรกิจ ระดับชาติ ระดับกลุ่มภาค และระดับจังหวัด ทั้งนี้ยังมีข้อกำหนดอื่น ได้แก่ ใบอนุญาตฯ อายุไม่ เกิน 7 ปี มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม จัดตั้งกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แบ่งปันรายได้จากผู้ประกอบการไม่เกินร้อยละ 2 ของรายได้จากการโฆษณาทั้งทางตรงและ ทางอ้อมก่อนหักค่าใช้จ่าย กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการ หารายได้ และป้องกัน ผูกขาด ยึดประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นหลักเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ สัดส่วนเนื้อหารายการประเภทบริการสาธารณะต้องเป็นข่าวและรายการสาระเป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 บริการชุมชนต้องเป็นข่าวและรายการสาระที่ประโยชน์ต่อชุมชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และบริการทางธุรกิจต้องมีข่าวและรายการสาระที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 มีผู้อำนวยการสถานีบริหารรับผิดชอบกำกับดูแล กำหนดเวลาหา รายได้โฆษณา ไม่เกินชั่วโมงละ 12 นาทีครึ่ง แต่รวมทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ 10 นาที และ รายการที่ห้ามออกอากาศ คือ รายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงความ สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง ซึ่ง ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและระงับการออกอากาศ หากเกิดการกระทำผิดให้อำนาจ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบและคณะกรรมการสอบสวนความผิด ทำการพัก หรือถอนใบอนุญาตได้ทันที หรือ ดำเนินการตามกฎหมาย โดยบทลงโทษทั้งโทษทางการปกครอง และโทษทางอาญา รวมกันตั้งแต่ มาตรการ 57 -72 ตั้งแต่ตักเตือน พักและเพิกถอนใบอนุญาต ลงโทษทั้งจำคุกสูงสุดไม่เกิน 3 ปี ปรับ สูงถึง 5 ล้านบาทและปรับเป็นรายวันสูงสุดวันละ 50,000 บาท และหากใครทำผิดวัตถุประสงค์ก็ จะมีบทลงโทษเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการ เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีบทเฉพาะกาลสำหรับ

หน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วย กรมประชาสัมพันธ์ ในวาระเริ่มแรกไม่ต้องอยู่ในข้อบังคับจนกว่าจะมีแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เมื่อแผนแม่บทออกบังคับใช้แล้ว ให้คณะกรรมการแจ้งลักษณะประเภทและขอบเขตการดำเนินกิจการของกรมประชาสัมพันธ์ตามที่กำหนดในแผนแม่บทให้รัฐมนตรีที่กำกับดูแลกรมประชาสัมพันธ์ทราบเพื่อปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานรัฐอื่น ซึ่งมีผู้ได้รับสัมปทาน สัญญาจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ในวันที่ พ.ร.บ.นี้ใช้บังคับให้ประกอบกิจการ จนกว่าการอนุญาตสัมปทานหรือสัญญาจะสิ้นสุด และให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตให้ใบอนุญาตมีอายุตามระยะเวลาที่เหลือ ทั้งนี้ให้กระทรวงการคลังนำรายได้ร้อยละ 2 ของรายได้จากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐต้องนำส่งกระทรวงการคลัง การให้อนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา เพื่อประกอบกิจการที่มีอยู่ก่อนวันที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ใช้บังคับให้ส่งเงินเข้ากองทุนจนกว่าการอนุญาตสัมปทาน หรือสัญญาจะสิ้นสุด ดังนั้นในสภาพปัจจุบันโครงสร้างกิจการวิทยุกระจายเสียงมีอยู่ 2 ส่วน คือ วิทยุกระแสหลักจำนวน 524 สถานี และวิทยุชุมชนมีประมาณ 4,000-5,000 สถานีต้องปรับบทบาทและเปลี่ยนแปลงการดำเนินกิจการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายโดยเร็ว เนื่องจากทั้งหมดดำเนินกิจการผิดวัตถุประสงค์และไม่ตรงกับข้อกำหนดดังกล่าว

กลุ่มที่ 4 ผู้บริโภคสื่อวิทยุกระจายเสียงและประชาชน มีหน้าที่รับข้อมูลข่าวสาร พัฒนาการรับรู้ กลั่นกรอง และตรวจสอบ เพื่อป้องกันการสื่อสารที่เป็นอันตรายส่งผลกระทบต่อความมั่นคง สถาบันพระมหากษัตริย์ ความสงบเรียบร้อย และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามหน้าที่ของประชาชนในรัฐธรรมนูญมาตรา 70

ผลการวิจัยประเด็นนี้ สรุปได้ว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงมี“ความมั่นคงของชาติ” เป็นวัตถุประสงค์หลักและศูนย์รวมของการสื่อสารมวลชนไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาของระบบการปกครองแต่ละยุคสมัย และตลอดระยะเวลาการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนเพื่อความมั่นคง จะเกิดการพัฒนาศื่อที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของสังคม เพื่อให้ความมั่นคงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ส่วนบทบาทหน้าที่ของกลุ่มองค์กร สถาบัน บัณฑิต และประชาชนทุกภาคส่วนจะเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการที่สอดคล้องกับระบบการปกครองของสังคม โดยกองทัพเป็นองค์กรหลักของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองในการทำหน้าที่การสื่อสารมวลชนเพื่อความมั่นคงในอนาคต

ส่วนที่ 2 โครงสร้างและการบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ กับพฤติกรรมการสื่อสาร

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า กิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาความมั่นคงและสนับสนุนภารกิจของกองทัพทำการกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่ 62 จังหวัด ในรัศมี 50-60 กิโลเมตรขึ้นอยู่กับกำลังของเครื่องส่ง มีจำนวนสถานีรวมกันทั้งสิ้น 256 สถานี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.85 ของสถานีวิทยุกระจายเสียงกระแสหลักทั้งหมด การกระจายเสียงสามารถครอบคลุมพื้นที่รับฟังเสียงได้เกือบทั่วประเทศ แยกเป็น กองทัพบก 138 สถานี กองทัพเรือ 21. สถานี กองทัพอากาศ 36 สถานี กองบัญชาการตำรวจแห่งชาติ 44 สถานี และกองบัญชาการทหารสูงสุดกับสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 17 สถานี แยกเป็นสถานีในระบบคลื่นความถี่ เอ.เอ็ม. จำนวน 129 สถานี ระบบคลื่นความถี่เอฟ.เอ็ม. จำนวน 127 สถานี โดยในเขตกรุงเทพมหานคร ระบบคลื่นความถี่ เอ.เอ็ม. มีจำนวน 20 สถานี ระบบคลื่นความถี่เอฟ.เอ็ม. 20 สถานี ส่วนเขตภูมิภาคระบบคลื่นความถี่ เอ.เอ็ม. จำนวน 109 สถานี ระบบคลื่นความถี่เอฟ.เอ็ม. 107 สถานี

การบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพมีการใช้หลักการบริหารในลักษณะเดียวกัน เป็น การบริหารกิจการแบบรวมอำนาจ (Centralization) ซึ่งเป็นผู้บริหารในระดับบังคับบัญชาสูงสุด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเป็นทีมผู้บริหารงานระดับสูงสุดในหน่วยงานหลัก เป็นผู้ตัดสินใจในระดับนโยบาย กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ และติดตามประเมินผล โดยพนักงานในระดับปฏิบัติการมีหน้าที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด มีการใช้กฎระเบียบและกระบวนการทำงานตามลายลักษณ์อักษร มีความเป็นทางการจากส่วนการบริหารระดับบน ลงระดับล่าง เป็นหลัก ผู้บริหารอยู่ตามวาระ 2-4 ปีและเมื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทั้งนี้ นโยบายและหลักการบริหารให้ความสำคัญกับการจัดหารายได้ให้สัมปทานแก่เอกชนในการผลิตบริหารสถานีสร้างความนิยมผู้ฟัง เพื่อไม่ต้องพึ่งงบประมาณ ไม่เป็นภาระในการบริหาร และสามารถจัดหาเงินให้กับกองทุนสวัสดิการของกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ โดยกำหนดสัดส่วนเวลาและรายการผลิตของตนเองชัดเจนไม่เกิน 7 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งรูปแบบรายการเพื่อความมั่นคงเป็นแบบดั้งเดิม คือ การเล่าเรื่องเป็นบทความตามเหตุการณ์ ไม่มีการพัฒนาในการนำเสนอ แต่เน้นการพัฒนาผลิตข่าวสั้น โดยกองทัพบกเป็นหน่วยงานเดียวของกองทัพที่ได้จัดตั้งศูนย์ข่าววิทยุกองทัพบกพัฒนาคุณภาพการผลิตข่าวดีกว่ากิจการวิทยุกระจาย

เสียงของเหล่าทัพขึ้นถึงขั้นเป็นผู้นำขบวนของสื่อวิทยุและสร้างฐานตลาดโฆษณาหารายได้ในราคาสูง อีกทั้งยังพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารกระจายเสียงผ่านอินเทอร์เน็ต และเชื่อมเครือข่ายสื่อโทรทัศน์ช่อง 5 และช่อง 7 และโทรศัพท์มือถือ เคเบิลทีวี ตามกระแสการสื่อสารสมัยใหม่ ส่วนกองทัพเรือได้กลุ่มธุรกิจของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มาเข้าสัมปทานทำรายการและเชื่อมสัญญาณออกอากาศสดทุกวัน และเหล่าทัพอื่นขยายแค่บริการวิทยุกระจายเสียงทางอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

การสำรวจตลาดสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ ปรากฏว่า พื้นที่เป็นเป้าหมายของเอกชนในแข่งขันสัมปทานเข้าเวลาร่วมผลิตรายการกับสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพมากที่สุดและมีการผูกขาดกันมาอย่างยาวนาน คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นเอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใหญ่ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน นครราชสีมา อุบลราชธานี ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี สงขลา โดยประเมินราคารายได้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพในระหว่างปี พ.ศ. 2547-2552 จะมีรายได้ของสถานีทุกระบบทั่วประเทศจากค่าสัมปทานให้เข้าเวลาในการร่วมผลิตรวมมากกว่าปีละ 1,424,400,000 บาท คิดเป็นส่วนแบ่งกว่า 20.5 % ของยอดโฆษณาสื่อวิทยุกระจายเสียงในปี พ.ศ. 2551 ที่มีจำนวน 6,933 ล้านบาท เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นเอฟ.เอ็ม.ของกองทัพมีรวมกันจำนวน 20 สถานี มีรายได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 720 ล้านบาท โดยมีการผูกขาดสัมปทานกับกลุ่มเอกชนรายใหญ่รายเดิมเกือบทั้งหมดที่มีธุรกิจเพลงและสื่ออื่น ได้แก่ บริษัท คลิการ์อาร์วัน จำกัด 4 สถานี รองลงมาเป็นบริษัทสกาย-ไฮ เน็ตเวิร์ค จำกัด และบริษัทเอโทมมีเดีย จำกัด บริษัทละ 3 สถานี ส่วนที่เหลือกระจายบริษัทละ 1-2 สถานี ผลิตรายการข่าวและสาระเพียง 29% บันเทิงและโฆษณาคิดเป็นสัดส่วน 55% ทั้งนี้ กลุ่มเอกชนผู้รับสัมปทานทั้งหมดใช้หลักการตลาดบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงแบบประเภทเนื้อหาเดียวกัน (Format Station Radio) และสร้างชื่อความเป็นเจ้าของสถานีวิทยุขึ้นขึ้นคู่กับชื่อของสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ มีการใช้กลยุทธ์การตลาดที่หลากหลาย ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมส่งเสริมรายการ การขายโฆษณาเป็นแพ็คเกจครบธุรกิจและสื่อแบบผสมผสานหลายช่องทาง ซึ่งทุกกลุ่มสามารถทำรายได้มีผลกำไรเติบโตอย่างต่อเนื่องและวางแผนงานระยะยาว 3-5 ปีสำหรับการดำเนินธุรกิจกับสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ

ดังนั้นการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพต้องปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่สำหรับการเป็นผู้นำของสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติต่อไป โดยการปรับโครงสร้างของกิจการวิทยุกระจายเสียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

จากผลการศึกษารูปได้ว่า ปัญหาของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ แบ่งตามกลุ่มในระบบสื่อสารมวลชน พบว่า มีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน เป็นดังนี้

1. สภาพปัญหาของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องจำกัดสิทธิและหน้าที่ของการรับรู้ข้อมูลความมั่นคงต้องเป็นความลับ ทำให้ต้องระวังในการจัดทำแผนแม่บทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของทั้งระบบอาจจะไม่ตอบสนองยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อความมั่นคงแบบสองทาง เพราะส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่ของกิจการวิทยุกระจายเสียงในระดับปฏิบัติการและการให้ประชาชนมีส่วนร่วมขาดความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนภารกิจ รวมทั้งระบบการบริหารงานราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

2. สภาพปัญหาของการจัดสรรคลื่นความถี่และการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงจำนวนมาก ได้แก่

2.1 การจัดตั้งองค์กร กสทช. อีกไม่น้อยกว่า 1-2 ปี ภายใต้ภาวะความขัดแย้งหลักเกณฑ์การจัดตั้ง การแทรกแซงในการจัดตั้ง การตั้งตัวแทนของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เพื่อเข้าไปเป็นกรรมการในกสทช. รักษาฐานอำนาจและดูแลผลประโยชน์ จากกลุ่มของหน่วยงานรัฐ กลุ่มการเมือง องค์กรสาธารณะ กลุ่มธุรกิจและไม่เป็นธุรกิจ

2.2 กทช. และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทำหน้าที่ชั่วคราว มีปัญหาสะสมมาก เฉพาะเรื่องสำคัญที่จะต้องแก้ไขเร่งด่วน อาทิ การจัดระเบียบกิจการวิทยุกระจายเสียงให้เป็นไปตามบทบัญญัติ โดยเฉพาะกิจการวิทยุกระจายเสียงของหน่วยงานรัฐ ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยปรับเนื้อหารายการมีสัดส่วนข่าวและสาระร้อยละ 70 ของเวลาออกอากาศ โดยเฉพาะกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ สื่อวิทยุชุมชนที่ผิดกฎหมายเกือบทั้งหมดไม่มีใบอนุญาตและรูปแบบเนื้อหารายการไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ การศึกษาแผนแม่บทฯ ยกเว้นการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ยังจะต้องให้กสทช.เกิดขึ้นมาทำหน้าที่ต่อไป

3. สภาพปัญหาของกิจการวิทยุกระจายเสียงกองทัพ และกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีปัญหาด้านความมั่นคง ได้แก่

3.1 ดำเนินการผิดวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถานีสืบเนื่องกันมาอย่างยาวนาน ต้องปรับสัดส่วนเนื้อหารายการข่าวและสาระมากกว่าร้อยละ 70

3.2 การให้สัมปทานเอกชนเช่าเวลาผลิตรายการร่วมมีสภาพของการผูกขาดเพื่อธุรกิจการค้าในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่

- 3.3 รูปแบบรายการเพื่อความมั่นคงแบบเดิมที่ล้าสมัยไม่น่าสนใจ
- 3.4 คุณภาพของบุคลากรในวิชาชีพสื่อสารมวลชนของกองทัพ และความรู้ความเข้าใจด้านความมั่นคงของนักสื่อสารมวลชนทั่วไป
- 3.5 กองทัพเป็นเจ้าของของคลื่นความถี่ในสัดส่วนมาก โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนถึง 50% ของทั้งหมด มีโอกาสสูงในการถูกเรียกคลื่นความถี่คืนจากองค์กรอิสระ เพื่อจัดสรรใหม่ ส่งผลกระทบต่อบทบาทและรายได้ของกองทัพ
- 3.6 วิทยุชุมชนผิดกฎหมายจำนวนมาก และมาตรการแก้ปัญหาวิทยุชุมชนแผ่กระจายในเมือง
4. สภาพปัญหา ผู้บริโภคสื่อทางวิทยุกระจายเสียงและประชาชน อยู่ในฐานะของผู้รับฟัง ไม่สามารถเรียกร้องความต้องการข้อมูลข่าวสาร หรือสาระที่ตนต้องการได้ และมีส่วนที่ละเลยบทบาทหน้าที่ของประชาชนเอง

ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาบทบาทกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาต้องปรับแนวคิดใหม่ในกระบวนการสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารแบบบูรณาการ โดยเป็นการสื่อสารแบบผสมผสานและการสื่อสารสองทางที่มี “สื่อมวลชน” เป็นศูนย์กลางของการสื่อสารมวลชน ที่มีเป้าหมายให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้บริโภคสื่อเป็นหลัก แทนแนวคิดเดิมที่ให้ประโยชน์แก่รัฐเป็นหลัก และแยกระบบธุรกิจการตลาดออกจากองค์กรสาธารณะ ซึ่งกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพใช้แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เป็นแนวทางของการพัฒนาซึ่งมีการปรับระบบการบริหารจัดการแนวใหม่ เป็นการบริหารเชิงกลยุทธ์แบ่งเป็น 3 ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มี 6 ยุทธศาสตร์ย่อย คือยุทธศาสตร์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันสูงสุดของชาติ ยุทธศาสตร์พิทักษ์รักษาสร้างเสริมพลังอำนาจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์สร้างเสริมความศรัทธาของประชาชนต่อกองทัพ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้าใจสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสร้างสรรค์สังคมไทย ยุทธศาสตร์การใช้กิจการกระจายเสียง ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ มี 4 ยุทธศาสตร์ย่อย คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดรายการและผลิต ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่และโครงสร้างองค์กร 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์การบริหารคลื่นความถี่บริหารจัดการคลื่นความถี่ต่าง ๆ ให้มีความเพียงพอ ยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีที่

ทันสมัย และยุทธศาสตร์การประเมิน โดยเน้นการพัฒนาใช้คน และเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การฝึกอบรมพัฒนาคน พัฒนาการสื่อสารดาวเทียมและเชื่อมโยงระบบสื่อสารทุกประเภท ขยายพื้นที่สถานีบริการเฉพาะกิจในท้องถิ่น ปรับรูปแบบเนื้อหารายการความมั่นคงที่ครอบคลุมวิถีชีวิต สร้างกิจกรรมมวลชนและการมีส่วนร่วม จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาสื่อความมั่นคง ยึดมั่นในจริยธรรมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ

อภิปรายผลการศึกษา

ความเป็นมาและสภาพการณ์ปัจจุบันของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

การอภิปรายผลในเรื่องนี้ได้ว่า การแบ่งบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติเป็น 4 ยุคสมัยได้ยึดการแบ่งช่วงเวลาทางประวัติที่มีการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ทางการเมืองและการพัฒนาบทบาทของสื่อมวลชน ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นในสองยุคแรกที่เป็นยุคกำเนิดและแผ่กระจายการสงครามโฆษณาชวนเชื่อระหว่างปี พ.ศ. 2473-2525 เป็นแนวคิดระบบการสื่อสารมวลชนในการใช้อำนาจนิยม (Authoritarianism) โดยผู้มีอำนาจ จะใช้สื่อมวลชนเป็นพาหนะนำสารข้อมูลเพื่อครอบงำสังคมและเพื่อครอบครองอำนาจนานกว่าครึ่งศตวรรษ โดยสื่อต้องถูกตรวจสอบ และถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมืองของรัฐบาล ในกระบวนการสื่อสารทั้งในด้านการระดมมวลชน และการสร้างสถาบันต่าง ๆ ซึ่งถือว่าสื่อมวลชนเป็นรากฐานของความมั่นคงทางการเมืองอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะผู้มีอำนาจที่มาจากกองทัพหรือทหาร จะเชื่อมั่นในพลังอำนาจของการกำกับและควบคุมสถานการณ์จึงจะเป็นผู้ชนะ ซึ่งประเทศไทยในยุคนั้น คนที่เป็นผู้นำรัฐบาลส่วนใหญ่ก็มาจากกองทัพทำการปฏิวัติรัฐประหาร หรือใช้อิทธิพลบีบบังคับทางการเมืองให้ยอมรับเป็นผู้นำรัฐบาล จึงมีความคุ้นเคยกับการใช้อำนาจในการปกครอง และมีความชำนาญการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในกองทัพมาก่อน เนื่องจากในยุคสมัยนั้นเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเย็น ที่บุกเบิกการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการสร้างจิตวิทยามวลชน และเป็นเครื่องมือยุทธโศกปรกณ์ในสงครามได้รับความสำเร็จ จึงนำมาใช้กับการบริหารประเทศ อย่างเช่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในการโฆษณาชวนเชื่อสร้างวัฒนธรรม จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หรือจอมพลถนอม กิตติขจร และพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง

เพื่อควบคุมมวลชน รักษาสถานภาพความมั่นคงของรัฐบาล เป็นการบิดเบือนข่าวสาร ตรวจสอบข่าวและคุกคามสื่อ เป็นเรื่องที่ใช้วิธีการแห่งอำนาจของเผด็จการโดยแท้ ดังนั้น การที่ประชาชนและสื่อมวลชนต่อต้านและเรียกร้องอิสรเสรีภาพ (Libertarianism) เป็นแรงกดดันจากแนวคิดที่ต้องการให้หลุดพ้นจากการครอบงำทางการเมือง โดยอ้างสิทธิมนุษยชนเป็นความชอบธรรม แต่เสรีภาพของสื่อมิใช่เป็นเครื่องมือของการแสดงออกของบุคคลและเป็นเครื่องแสวงหาสัจจะของสังคมและตลาดเสรีทางความคิด(Free market of ideas) จึงมีจุดอ่อนตรงที่ขอบเขตของเสรีภาพควรจะมียุทธวิธี ถ้ามีเสรีภาพมากเกินไปถึงความมีอภิสิทธิ์ (Privileged function) จึงกลายเป็นอำนาจที่เหนือกว่าคนธรรมดา ซึ่งเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 9 ตุลาคม 2519 กลายเป็นจุดอ่อนในด้านเสรีภาพ และความอ่อนประสพการณ์ด้านการสื่อสารมวลชนทางการเมืองที่ขาดปัจจัยสำคัญของการสื่อสาร คือ วิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นสื่อของรัฐและกองทัพผูกขาดในยุคนั้น จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงชี้แจงให้สังคมได้รับทราบ นอกเสียจากการใช้วิทยุใต้ดิน ทำให้กระบวนการสื่อสารถูกบิดเบือน การเรียกร้องประชาธิปไตยถูกสังคมมองถึงเสรีภาพที่เกินขอบเขตก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม ส่งผลกระทบต่อประชาชนเสื่อมศรัทธา จึงเป็นจุดอ่อนของความมั่นคงในสังคมระบอบประชาธิปไตย กลายเป็นช่องทางให้อำนาจทางเผด็จการเป็นข้ออ้างในการใช้กำลังทางทหารเข้าควบคุมสถานการณ์การปกครองประเทศเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย

อย่างไรก็ตาม ความต้องการพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ต้องการสิทธิและเสรีภาพในสังคม และเป็นสิ่งที่ประชาคมโลกยอมรับและต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการล่มสลายของคอมมิวนิสต์โซเวียต เป็นตัวอย่างของความล้มเหลวทางการเมืองและการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการในหลายประเทศ อย่าง กัมพูชา พม่า อุยกานดา ลิเบีย เป็นความเสียหายของประเทศ ทำให้ประเทศต้องจมอยู่กับการถูกโดดเดี่ยวในเวทีโลกและตกอยู่ในสภาพการเป็นประเทศโลกที่สามที่จัดว่าด้อยพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลทางโครงสร้างที่สำคัญของรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในการดำเนินนโยบายสมานฉันท์ฟื้นฟูประเทศผ่านกระบวนการสื่อสารมวลชนในระบอบประชาธิปไตยสลายการขัดแย้งทางความคิดของคนในชาติเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้กลับคืนมาสู่การพัฒนาการปกครองในระบบสังคมยุคใหม่ ซึ่งเป็นลักษณะของการพัฒนาการทางการเมือง และการสื่อสารมวลชนที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคม ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงก้าวไปสู่สังคมประชาธิปไตยแบบไทยๆ ในยุคที่สาม

ในยุคที่สาม ความมั่นคงพัฒนาการสื่อสารมวลชน เพื่อเศรษฐกิจ และสังคมนั้น ความจริงในสมัยยุคที่สอง วิทยุกระจายเสียงมีบทบาททำหน้าที่พัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2513 จะเห็นการขยายตัวของวิทยุกระจายเสียงในด้านธุรกิจเพลงและการโฆษณาสินค้าในอัตราที่สูงมาก ซึ่งการปกครองเผด็จการแบบสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่ได้เป็นอุปสรรค เนื่องจากเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการสะท้อนให้เห็นสถานภาพของชนชั้นผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง เพียงแต่มีอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมไม่สูง การเรียกร้องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อปลดปล่อยให้หลุดพ้นจากอำนาจการปกครองของกองทัพและสภาพการผูกขาดจากกลุ่มธุรกิจและผู้มีอำนาจ เมื่อเข้าสู่ยุคนี้ที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยมได้เข้ามาแทนที่เป็นการนำแนวคิดของกระบวนทัศน์ที่เน้นเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Economic Oriented Paradigm) ซึ่งมีอิทธิพลครอบงำคนส่วนใหญ่เข้าในระบบการสื่อสารเพื่อพัฒนาด้วย ซึ่งแนวคิดนี้ กลุ่มประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นผู้ชี้้นำให้กับประเทศกำลังพัฒนาเร่งกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อตอบรับกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีการสื่อสารที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ให้เทคโนโลยีทางการสื่อสารเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในระยะยาว โดยบทบาทของสื่อวิทยุกระจายเสียงมีลักษณะของการผ่อนคลายกฎเกณฑ์ กรอบการปฏิบัติของหน่วยงานรัฐและกองทัพให้อิสระของการสื่อสารมวลชน ปรับเปลี่ยนบทบาทไปตามสถานการณ์ สนองนโยบายการบริหารของรัฐ และรัฐบาลที่บริหารประเทศ นอกจากนั้นการพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพแบบมือไม่อาชีวะ ให้เอกชนรับสัมปทานเช่าเวลาผูกขาดขยายตลาดสื่อวิทยุ นำรูปแบบการจัดการใหม่ทางการสื่อสารเข้ามาลงทุนให้กับกองทัพ มุ่งเน้นการสร้างสรรคความมั่นคงในบุคคลเป็นกลไก อย่างเช่น การให้สัมปทานของกองทัพพบกับบริษัท แปซิฟิคคอร์ปอเรชั่นในการบริการ จ.ส.100 และผลิตข่าว หรือการให้สัมปทานกับกลุ่มบันเทิง ที่มีกิจกรรมทางการตลาดอย่างครบวงจร เป็นต้น

เป็นเรื่องน่าเสียดายในยุคที่เกิดเหตุการณ์ปฏิวัติล้มรัฐบาลถึง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ รสช. แต่ครองอำนาจทางการเมืองไม่นาน ให้สัมปทานดาวเทียม เคเบิลทีวี และโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต กับเอกชนอย่างรวดเร็ว เท่ากับเป็นการพัฒนาการสื่อสารมวลชนอย่างต่อเนื่องบนโครงสร้างพื้นฐานของการสื่อสารมวลชน และเมื่อพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีมีการต่อต้านจนเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 โดยที่สื่อมวลชนในกิจการวิทยุกระจายเสียง

ของกองทัพได้แสดงความเป็นผู้นำของสังคมเป็นครั้งแรกในบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อประชาชน และสังคม อย่าง จส.100 สำนักข่าวไอ.เอ็น.เอ็น. ที่เข้าเวลาสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ ซึ่งยึดหลักบทบาทหน้าที่ที่มีต่อการเป็นสื่อมวลชนให้สารสนเทศ (Informational Technology) สาระเกี่ยวกับเหตุการณ์ และสถานการณ์ภายนอกที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง บอกจุดมุ่งหมาย และให้การศึกษาและรณรงค์ด้านข่าวสาร แสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์และหลักการต่าง ๆ ช่วยพัฒนาจิตสำนึกขององค์กรทางสังคม ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงโฆษณาชวนเชื่อ บิดเบือนข้อมูลปลุกเร้าอารมณ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐ สร้างความชอบธรรมในการใช้กำลังสลายผู้ประท้วง และหลังจากเหตุการณ์สงบการยอมรับบทบาทของสื่อมวลชนและคงให้สัมปทานเช่าเวลาร่วมกันทำงานสื่อสารมวลชนต่อเรื่อยมา ดังนั้นในช่วงนี้บทบาทของสื่อมวลชนได้สะท้อนภาพการพัฒนาทางการสื่อสารเป็นมาตรฐานในระดับสังคม ซึ่งอาจจะกล่าวอีกทางหนึ่งว่า ความมั่นคงในระบบการสื่อสารมวลชน เป็นมาตรฐานวัดของสังคม และเป็นที่มาของเจตนารมณ์ของการปฏิรูปสื่อในเมืองไทยเริ่มต้นอย่างจริงจังโดยนายอนันต์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ที่มาจากการแต่งตั้งของสภาแต่ไม่ได้ลงเลือกตั้ง ได้จัดตั้งคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติขึ้นมากำกับดูแลคู่กับกรมประชาสัมพันธ์ และให้อิสระในการตรวจสอบรายการกันเอง และตราบทบัญญัติมาตรา 40 ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จนกระทั่งประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2543 ซึ่งจะมีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ขึ้นมาจัดระเบียบและใช้กฎหมายใหม่ในการกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง แต่กระบวนการจัดการมีปัญหาต้องกลายเป็นสัญญาภาคจนสิ้นสุดยุคนี้ แสดงให้เห็นถึง ปัจจัยตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบขององค์กรสื่อสารมวลชน แต่หากเป็นปัจเจกชน ที่เป็นตัวแปรจะปรับเปลี่ยนไปตามเวลาและสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับเป็นบรรทัดฐานของระบบสังคม ดังนั้นการสูญเสียเวลาในการปฏิรูปสื่อสารมวลชน จึงเป็นช่วงเวลาของการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการสื่อสารมวลชนในระบบสังคม

ส่วนการปฏิวัติครั้งที่ 2 นั้น ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ เมื่อรัฐบาลที่มีพตท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ตอบสนองแนวคิดการปฏิรูปการเมือง การปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปสื่อ ดำเนินนโยบายใช้รัฐเป็นรัฐการตลาดด้วยนโยบายประชานิยม เป็นตลาดทุนการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้การใช้สื่อของรัฐบาลนำหลักการปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาเชิงสาธารณะ รวมถึงการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ก่อนที่จะนำเสนอสู่สาธารณะชน และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับกองทัพ รวมถึงสร้างฐาน

มวลชนของตนเอง โดยเฉพาะการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ชื่อว่า “นายกฯ ทักซิณพบประชาชน” เป็นการปรับบทบาทการสื่อสารมวลชนเพื่อความมั่นคงในระบบทุนนิยมของยุคนี้ ซึ่งการใช้ยุทธศาสตร์การสื่อสารสาธารณะในรูปแบบกลยุทธ์การตลาด ที่มีเป้าหมายเป็นผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง และธุรกิจมากกว่า หรืออาจจะกล่าวอีกด้านหนึ่งได้ว่า ทุนนิยมนำทางการปฏิรูปสื่อเพื่อความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้น รูปแบบของการดำเนินการทางสื่อสารมวลชนจึงหนีไม่พ้นการเข้าไปแทรกแซง ตรวจสอบในแบบฉบับของสังคมนายทุน แต่บทบาทของสื่อที่มีหน้าที่ตรวจสอบ ให้ความรู้และเฝ้าระวังให้กับสังคม กลายเป็นแรงขับเคลื่อนในการสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ เป็นการต่อต้านการคุกคามสื่อ ด้วยการเป็นตัวแทนภาคประชาชน และเพิ่มมวลชนเพื่อให้กระบวนการสื่อสารมวลชนได้ยืนหยัดในบทบาทของสื่อที่ทำหน้าที่บรรทัดฐานให้กับสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) เป็นแนวคิดที่เรียกร้องความยุติธรรมของ 2 แนวคิดแรก ที่ว่าใช้เพื่อประโยชน์แห่งรัฐชาติเสรีภาพ หรือสื่อต้องมีเสรีภาพตามแนวคิดอิสรภาพนิยม แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย ทำให้เกิดบทสรุปการกำหนดบทบาทของสื่อไปพร้อม ๆ กับการกำหนดหน้าที่ของประชาชนด้วย โดยต้องมีการพัฒนาสาธารณชน

การปฏิวัติครั้งที่ 2 เป็นการปฏิวัติรัฐบาล ของพตท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่มาจากการเลือกตั้ง โดยคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือคมช. เนื่องจากการเมืองได้แบ่งเป็น 2 ขั้วอย่างชัดเจนเกิดการประท้วงขับไล่ โดยใช้กระบวนการสื่อสารมวลชนภาคประชาชนเป็นตัวขับเคลื่อน อาศัยปัจจัยความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาจากมวลชนและจำนวนประชากร การระดมมวลชน การสร้างสถาบันความรับผิดชอบต่อการแสดงสิทธิมนุษยชน รวมทั้งพลังแห่งความมั่นคงภายในสังคมต่อสู้กับทุนนิยมของรัฐบาล ทำให้สถานการณ์อาจเป็นได้ทั้งในสภาวะที่น่าพรันพริง (Terror) หรือในสภาวะการก่อการร้าย (guerrilla warfare) ไปจนกระทั่งการก่อการจลาจล ไร้คืบอำนาจให้กับประชาชนโดยเร็วภายใต้การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ยังคงบัญญัติให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนและสื่อมวลชนไว้เหมือนเดิม และเป็นการสิ้นสุดยุคความมั่นคงพัฒนาการสื่อสารเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

หากมองในด้านการสื่อสารมวลชนที่ต้องเจอกับเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งสองครั้งที่แตกต่างกันนั้น ผลที่เกิดขึ้นได้พัฒนาระดับบทบาทของสื่อมวลชน เป็นผู้ชี้แนะและทรงอิทธิพลในระบบสังคมที่เป็นฐานรากให้กับความมั่นคงของชาติ และการเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมืองและการรักษาผลประโยชน์ของทุนนิยมระบอบสังคมนิยมประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะ

กล่าวอีกด้านหนึ่งได้ว่า บทบาทของสื่อวิทยุกระจายเสียงได้พัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เรียนรู้ถึงความมั่นคงทางการเมืองกับความมั่นคงของรัฐเป็นเสถียรภาพที่ไม่อาจแยกจากกันได้ และความรับผิดชอบของสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ในการถ่วงดุลอำนาจของสังคมเป็นกลไกที่ไม่อาจจะปิดกั้นเบี่ยงเบนเป็นความจริง

การบังคับใช้กฎหมายใหม่ในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงได้ แสดงให้เห็นถึง ปัจจัยตัวแปรที่ควบคุมไม่ได้ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบขององค์กรสื่อสารมวลชน แต่หากเป็นปัจเจกชน ที่เป็นตัวแปรจะปรับเปลี่ยนไปตามเวลาและสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการยอมรับเป็นบรรทัดฐานของระบบสังคม ดังนั้นการสูญเสียเวลาในการปฏิรูปสื่อมวลชน จึงเป็นการพัฒนากระบวนการสื่อสารมวลชนบนพื้นฐานของโครงสร้างสังคม

สำหรับการเรียกร้องต่อสิทธิเสรีภาพปกครองในระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยได้พัฒนาให้สื่อทำหน้าที่ในการส่งข้อมูลข่าวสาร และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น เท่ากับเป็นการยกระดับมาตรฐานของสื่อมวลชนสร้างความน่าเชื่อถือในการชี้้นำให้กับสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชน โดยเฉพาะการยื่นหยัดในการต่อสู้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและการตลาดครอบงำสังคม โครงสร้างระบบของสังคมถูกแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของกลุ่มทุน ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมและความรุนแรงในการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองและผลประโยชน์ รวมถึงกระบวนการสื่อสารมวลชนถูกแทรกแซงได้เพื่อเป้าหมายของการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล ทำให้การใช้สิทธิของประชาชนในการต่อต้านระบบทุนนิยมทางการเมืองแบ่งเป็นสองขั้วเกิดความวุ่นวาย อันเป็นเหตุให้กองทัพที่มีอำนาจทางทหารทำการปฏิวัติล้มล้างรัฐบาลในช่วงยุคประชาธิปไตยถึง 2 ครั้ง

ยุคของการปฏิรูปสื่อ ถือว่าเป็นความสำเร็จขั้นต้นของการสืบทอดเจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องในการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 แสดงให้เห็นถึงรัฐบาล และกองทัพยอมรับบทบาทการสื่อสารมวลชนที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงของรัฐ ดังนั้นการทำหน้าที่ของระบบสื่อสารมวลชนจะต้องจัดระเบียบการบริหารจัดการ และพร้อมรับมือกับปัญหาในระหว่างการเปลี่ยนถ่ายบทบาทของแต่ละกลุ่มองค์กรในสังคม ซึ่งวิถีของอำนาจนิยมทางเผด็จการและทุนนิยมจะเป็นตัวแปรแทรกแซงให้เกิดสุญญากาศเหมือนกับเหตุการณ์ที่ผ่านมา

บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ ขององค์กร 4 กลุ่ม คือ 1. รัฐบาล และหน่วยงานรัฐ 2. องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการวางแผนแม่บท จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับ

ดูแลกิจการวิฤกษ์กระจายเสียง 3. กิจการวิฤกษ์กระจายเสียง และนักสื่อสารมวลชนและ 4. ประชาชน หรือปัจเจกชนทั้งหลาย หากเป็นไปตามกลไกของกระบวนการสื่อสารมวลชนจะมีลักษณะของการสื่อสารสองทางที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการสื่อสารมวลชนตามโครงสร้างหน้าที่ของสื่อสารมวลชนที่ตอบสนองต่อระบบสังคม ซึ่งจะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ ที่ต่างทำหน้าที่ของตนเองเพื่อให้ส่วนรวมทั้งหมดอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ (Stability) สอดรับกับแนวคิดของการสื่อสารเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยสังคมจะกำหนดขอบเขตของสื่อไว้เป็น 3 ประการ คือ 1. คุณลักษณะของสื่อ อันได้แก่ เป้าหมายทางการเมือง ค่านิยม การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการจัดรูปองค์การสื่อสารมวลชน 2. การแพร่ข่าวสารทั้งในด้านปริมาณข่าวสารและการเป็นศูนย์กลางของการแพร่ข่าวสาร และ 3. นโยบายในการทำงาน ได้แก่ การติดตามเหตุการณ์ การเลือกเหตุการณ์มาเป็นข่าวสาร การคัดเลือกข่าวสารบางเรื่องให้กับผู้รับสาร และการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร ดังนั้น ปัจจัยสำคัญของระบบสื่อสารมวลชนในบทบาทใหม่ที่จะเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปสื่อได้สำเร็จอย่างแท้จริง จะอยู่ที่ความเป็นปัจเจกชน และสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่ในบริบทของตนเองให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน และอนาคต

โครงสร้างและการบริหารกิจการวิฤกษ์กระจายเสียงของกองทัพ กับพฤติกรรมสื่อสาร

การอภิปรายผลการวิจัยนี้ พบว่า โครงสร้างกิจการวิฤกษ์กระจายเสียงของกองทัพที่มีรวมกัน 256 สถานี เป็นร้อยละ 48.85 ของสถานีวิฤกษ์กระจายเสียงกระแสหลักทั้งหมดกระจายเสียงเป็นของกองทัพบก 138 สถานี และที่เหลือเป็นของเหล่าทัพอื่นกระจายกันไป ซึ่งกองทัพบกส่วนหนึ่งได้รวมสถานีเฉพาะกิจไว้ด้วย 10 สถานี โดยสถานีของกองทัพทั้งหมดส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีความเจริญ และปัญหาด้านความมั่นคงลดน้อยลง แต่ความต้องการรับการสื่อสารข้อมูลของประชาชนมีอยู่มาก พื้นที่ให้บริการยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด กองทัพจะขยายพื้นที่ตั้งสถานีตามความจำเป็นอีก โดยเฉพาะกองทัพบกที่มีความชำนาญในการจัดตั้งสถานีเฉพาะกิจ และหากนำเอาสถานวิฤกษ์ชุมชนที่มีการจัดตั้งรวมเข้าในระบบสถานีทั้งหมดแล้ว จำนวนสถานีทั่วประเทศจะมีมากกว่า 5,000 สถานี และคิดเป็นสัดส่วนของกองทัพมีสัดส่วนเพียงแค่อ้อยละ 5 เท่านั้น

โครงสร้างขององค์การมีขนาดใหญ่ยึดโยงอยู่กับตัวองค์กรหลัก ใช้หลักการบริหารในลักษณะเดียวกัน เป็นการบริหารกิจการแบบรวมอำนาจ (Centralization) ซึ่งเป็นผู้บริหารในระดับบังคับบัญชาสูงสุด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเป็นทีมผู้บริหารงานระดับสูงสุดใน

หน่วยงานหลักเป็นผู้ตัดสินใจในระดับนโยบาย กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ และติดตามประเมินผล โดยพนักงานในระดับปฏิบัติการมีหน้าที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด มีการใช้กฎระเบียบและกระบวนการทำงานตามลายลักษณ์อักษร มีความเป็นทางการจากส่วนการบริหารระดับบน ลงระดับล่างเป็นหลัก แต่ละสถานี่มีอำนาจดำเนินการจัดการตามขั้นตอนตามหน่วยงานที่สังกัด ซึ่งผู้บริหารอยู่ตามวาระ 2-4 ปี

การบริหารองค์กรเชิงระบบมี ปัจจัยนำเข้า คือ การวางแผนการสื่อสารการวางแผน ราชการ การผลิตราชการ และวางแผนงบประมาณ กระบวนการวางแผน ผลลัพธ์ และนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งองค์ประกอบแต่ละส่วนมีขอบเขตของตนและต้องพึ่งพาอาศัยกันที่มีทิศทางไปสู่เป้าหมายได้ต่างกันหลายทาง ดังจะเห็นได้จากการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและหลักการบริหาร โดยยึดระเบียบงานส่วนราชการของกองทัพ และนโยบายของรัฐบาล และให้แต่ละสถานี่ปรับการวางแผนบริหารตามสถานการณ์แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

นโยบายและหลักการบริหารให้ความสำคัญกับการจัดหารายได้ให้สัมปทานแก่เอกชนในการผลิตบริหารสถานี่เป็นสัญญาระยะสั้นไม่เกิน 2 ปี และยังเป็นลักษณะของระบบอุปถัมภ์กับกลุ่มทุนภาคเอกชนที่ประกอบกิจการด้านสื่อสารมวลชนได้รับสัมปทานเช่าเวลาบริหารกิจการสื่อวิทยุกระจายเสียงมากกว่าร้อยละ 70 มีการผูกขาดต่อสัญญาได้อย่างยาวนาน และต้องทำรายได้เพื่อไม่ต้องพึ่งงบประมาณ และไม่เป็นภาระในการบริหาร จัดหาเงินให้กับกองทุนสวัสดิการของกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ ซึ่งทั้งหมดเป็นแนวทางการบริหารองค์กรที่ให้ความสำคัญกับผลกำไร หรือประโยชน์สูงสุดขององค์กร ที่มีระบบการวางแผน การบริหารงบประมาณ การจัดการองค์กร การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน

การผลิตกำหนดสัดส่วนเวลาและรายการผลิตของตนเองชัดเจนไม่เกิน 7 ชั่วโมงต่อวัน โดยกองทัพบกมีการผลิตเอง 7 ชั่วโมงต่อวัน กองทัพเรือ 4 ชั่วโมง 50 นาทีต่อวัน กองทัพอากาศ 4 ชั่วโมงต่อวัน ตำรวจ 3 ชั่วโมง 30 นาทีต่อวัน ซึ่งการผลิตรายการจะมีข่าวสั้น และรายการเพื่อความมั่นคงลักษณะของบทความเล่าเรื่องจากส่วนกลางส่งให้กับแต่ละสถานี่ออกอากาศ

บทบาทการทำหน้าที่ของกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ พบว่า การทำหน้าที่ในระบบสื่อสารมวลชนเพื่อความมั่นคงของชาติ มีทั้งการทำหน้าที่ได้ดี (good function) การทำหน้าที่ได้ (function) และการไม่ทำหน้าที่ (dysfunction) ซึ่งใช้หลักการประเมินจากเป้าหมายข้อกำหนด และความคาดหวังของผู้รับสาร โดยการพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ

ทั้งหมด โดยเฉพาะการจัดตั้งศูนย์ข่าววิทยุกองทัพบกมีคุณภาพดีกว่ากิจการของเหล่าทัพอื่นถึงขั้นเปลี่ยนแปลงหลักการนำจุดเด่นทางการตลาดจัดหาผู้สนับสนุนขายเวลาขายโฆษณาได้ โดยใช้ต้นแบบจากเอกชน คือ บริษัท แปซิฟิคคอร์ปอเรชั่น จำกัด นอกจากนั้นพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารกระจายเสียงผ่านอินเทอร์เน็ต และเชื่อมเครือข่ายสื่อโทรทัศน์และโทรศัพท์ตามกระแสการสื่อสารสมัยใหม่ โดยเชื่อมสัญญาฉบับสถานีกองทัพบกช่อง 5 และช่อง 7 ส่วนกองทัพเรือได้กลุ่มธุรกิจของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เข้าสัมปทานเชื่อมสัญญาอนุญาตรายการ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นปัจจัยที่ตอบสนองให้แก่ผู้รับสารได้มีช่องทางการรับสารที่ได้เพิ่มขึ้น เป็นการพัฒนาการสื่อสารเข้าถึงประชาชนคนรุ่นใหม่ เนื้อหาข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ที่รวดเร็วทำให้เกิดความสนใจ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมกรของผู้รับสาร ดังนั้นจึงถือว่าการทำหน้าที่ขององค์กรสื่อมวลชนได้ดี

รายการเพื่อความมั่นคงของกองทัพผลิตเป็นรูปแบบดั้งเดิมเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา คือการเล่าเรื่องเป็นบทความตามเหตุการณ์ ไม่มีการพัฒนาในการนำเสนอ จึงไม่สอดคล้องกับภาวะการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งการผลิตข่าวสั้นเป็นข่าวกิจกรรมของกองทัพและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นหลัก ดังนั้นในด้านการผลิตรายการวิทยุออกอากาศทางกองทัพจึงมีสัดส่วนงานรับผิดชอบเพียง 19-29 % ของเนื้อหาทั้งหมด โดยเนื้อหาสาระที่ออกอากาศส่วนใหญ่จะเป็นประเภทบันเทิงและโฆษณา มากกว่า 50% โดยใช้แนวคิดการจัดรูปแบบผังรายการที่มีปัจจัยสำคัญประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย 2. การส่งกระจายเสียงของสถานี 3. ผู้อุปถัมภ์รายการและการโฆษณา และ 4. ระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระจายเสียงเพื่อตอบสนองเป้าหมายการบริหารแสดงให้เห็นถึง บทบาทหน้าที่ขององค์กรในการบริหารจัดการได้ทำหน้าที่และไม่ทำหน้าที่ กล่าวคือ ความคาดหวังของการสื่อสารรายการเพื่อความมั่นคงไม่น่าสนใจ สามารถได้รับการตอบสนองความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของผู้รับสาร และการนำเสนอเนื้อหาบันเทิงก็มีใช้วัตถุประสงค์หลัก แต่กลับต้องเข้าข่ายการกระทำผิด การตอบสนองด้านบันเทิงจึงเปรียบเสมือนไม่ใช่หน้าที่

สภาพการสื่อสารในกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ ยังพบว่า การบริหารระบบสื่อสารมวลชนยังเป็นระบบอุปถัมภ์ในระบบงานส่วนราชการที่ผูกขาดสัมปทานเปลี่ยนแปลงระบบการสื่อสารมวลชน และเท่ากับเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่แบบไม่ทำหน้าที่ ดังจะเห็นจากสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นเอฟ.เอ็ม.ของกองทัพในเขตกรุงเทพมหานครเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีธุรกิจเครือข่ายกับธุรกิจเพลงและสื่ออื่น คือ บริษัท คลิกอาร์อาร์วัน จำกัด 4 สถานี รองลงมาเป็นบริษัทสกาย-ไฮ เน็ตเวิร์ค จำกัด และบริษัทเอไทม์มีเดีย จำกัด บริษัทละ 3 สถานี

ส่วนที่เหลือกระจายบริษัทละ 1-2 สถานี มีการทำสัญญาต่อเนื่องระยะยาวระหว่าง 5-20 ปี โดยสัดส่วนเนื้อหาของการออกอากาศทั้ง 20 สถานีรวมกัน เป็นประเภทข่าวและสาระ 46 % และที่เหลือเป็นประเภทบันเทิงและโฆษณา 54% โดยทุกสถานีนำเสนอเป็นรูปแบบเนื้อหาเดียวกันทั้งสถานี และเอกชนทั้งหมดที่เข้าสัมปทานเวลาที่มีการจัดตั้งสถานีขึ้นขึ้นมาในนามของตนเอง และใช้หลักการตลาดในการสร้างควมนิยมแบบหลากหลายวิธี มีการเชื่อมต่อเครือข่ายบริการข้ามสื่ออย่างอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ รวมทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด ระหว่างปี 2547 ที่มียอดสื่อโฆษณาวิทยุ 6,850 ล้านบาท และปี 2551 มียอดโฆษณาเป็น 6,933 ล้านบาท เปรียบเทียบกับวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ จากการประเมินราคาในช่วงระหว่างปี 2547-2551 พบว่า ค่าสัมปทานของสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพทั้งหมดจะได้ประมาณ 1,424,400,000 บาท คิดเป็นส่วนแบ่งรายได้ไม่ต่ำกว่า 20 % ของมูลค่าสื่อโฆษณาวิทยุทั้งหมด เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร สถานีคลื่นเอฟ.เอ็ม.จะมีรายได้ค่าตอบแทนทั้งปีไม่ต่ำกว่า 720 ล้านบาท คิดเป็น 50.55% ดังนั้นหากมองอีกมุมหนึ่งองค์กรสื่อสารมวลชนที่มาผูกขาดสัมปทานในกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ คือ ความมั่นคงได้พัฒนาบทบาทระบบสื่อสารมวลชนให้ทำหน้าที่ของสื่อมวลชนตอบสนองแก่สังคม

ปัญหาอุปสรรคของบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

การอภิปรายผลในเรื่องนี้ว่า ปัญหาอุปสรรคดังกล่าวของสื่อวิทยุกระจายเสียง เนื่องจากระบบการบริหารราชการของกองทัพและหน่วยงานของรัฐด้านความมั่นคงยังมีแนวคิดของการกำกับดูแลและปฏิบัติการที่มีการควบคุม และตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์จากการสะสมของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนมานาน โดยรัฐและกองทัพผูกขาดความเป็นเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียงตามบทบัญญัติกฎหมาย โดยเฉพาะการดำเนินกิจการผิดวัตถุประสงค์ในการผลิตสัดส่วนเนื้อหารายการที่มีแต่บันเทิงมากกว่าข่าวและสาระ กับการให้สัมปทานเอกชนผูกขาด และเมื่อมีการปฏิรูปสื่อ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและบทบาทขององค์กรมีการต่อต้าน หรือมีการปรับรูปแบบและวิธีการที่ดำเนินอยู่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น หรือลดการสูญเสียประโยชน์ให้น้อยที่สุดในขณะที่การเปลี่ยนแปลงใหม่ครั้งนี้ เป็นเรื่องที่เกิดผลประโยชน์ใหม่ของการจัดการที่มีการจัดตั้งองค์กรและจัดระเบียบใหม่ที่มีอุปสรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาของวิทยุชุมชน ทำให้แนวคิดการมีส่วนร่วมมองปัญหาเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างเป็นเส้นตรง

ก้าวหน้าแบบขั้นบันได(step-linear) เมื่อเกิดแล้วมีแต่รุกไปข้างหน้า ไม่มีการย้อนกลับ (irreversible) เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของระบบสื่อสารมวลชน

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละเรื่องของแต่ละกลุ่มองค์กรแยกประเด็นอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องจำกัดสิทธิและหน้าที่ของการรับรู้ แผนงานและข้อมูลความมั่นคงต้องเป็นความลับของหน่วยงาน ต้องระวังในการจัดทำแผนแม่บทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของทั้งระบบ ทำให้มีผลกระทบต่อการใช้สื่อมวลชนและประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการร่วม รวมทั้งระบบการบริหารงานราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ยังขาดการประสานงานและดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ เป็นผลสืบเนื่องจากการปฏิรูประบบราชการของกองทัพไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการพลเรือน และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาทำให้การปฏิรูปของระบบการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความล่าช้า ทำให้มีแต่แนวคิดของนโยบายมากกว่า โดยเฉพาะจะเห็นได้ว่า สภาพความมั่นคงแห่งชาติ เป็นเพียงหน่วยงานที่รวมตัวแทนของหน่วยงานต่างๆ และกำหนดเพียงนโยบายที่รวบรวมมาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่บทบาทของการทำหน้าที่เป็นของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ในขณะที่ทั้งสองหน่วยงานไม่มีกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นของตนเอง มีแต่งบประมาณที่จะสนับสนุนภารกิจที่เป็นนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้เท่านั้น และข้อสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหานี้ มาจากบทบาทการสื่อสารมวลชนได้พัฒนาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงภัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ อย่างเช่น ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรข้ามชาติ ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานความมั่นคงและกองทัพไม่อาจจะดำเนินการให้ครอบคลุมหน้าที่ได้นอกจากเสียจากการใช้ชุมชนสร้างความเข้มแข็งและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการ ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อแนวทางให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แต่กระบวนการบริหารจัดการเป็นอุปสรรคดังกล่าว โดยเฉพาะการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในบางเรื่อง มีปัญหามาจากผู้ปฏิบัติขาดความเข้าใจเป้าหมายของนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงสถานการณ์ความมั่นคงที่แปรเปลี่ยนไปทั้งด้านปัจจัยในและภายนอก

2. สภาพปัญหาของการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการ โดยการจัดตั้งองค์กร กสทช. ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 1-2 ปีนั้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาของขั้นตอนในกระบวนการทาง

นิติบัญญัติของรัฐสภาและกระบวนการสรรหาและการจัดตั้งองค์กร โดยยังไม่รวมภาวะที่ต้อง ซึ่งความเกี่ยวข้องของการกำเนิดกสทช. มีประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งหลักเกณฑ์ต่าง และการต่อต้านขององค์กรสื่อที่ไม่เห็นด้วยกับการรวมองค์เดียวในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพราะมีมูลค่าของกิจการหลายแสนล้านบาทต่อปี เป็นผลประโยชน์มหาศาลสำหรับกลุ่มองค์กรและคนต่างๆ ที่พยายามจะเข้ามาแทรกแซงกระบวนการจัดตั้ง การคัดสรรหาบุคคลตั้งแต่เริ่มต้นของระบบ ซึ่งเป็นแนวคิดของทุนนิยมที่ดำเนินอยู่เป็นกับดักในสังคมของประชาธิปไตย ดังนั้นเจตนารมณ์ของกฎหมายอาจจะถูกเบี่ยงเบนในกระบวนการทางการเมืองและการจัดการ ซึ่งประสบการณ์ในการปฏิรูปสื่อของสังคมและองค์กรสื่อสารมวลชนได้เรียนรู้สู่ภาคประชาชนในการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และการที่ กทช. สามารถทำหน้าที่ชั่วคราวในการกำกับดูแลกฎหมายจึงต้องเจอกับอุปสรรคของความเป็นองค์กรใหม่ กับการปกป้องผลประโยชน์และอำนาจเดิม โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของสถานีสาธารณะ และกิจการวิทยุชุมชนที่แฝงทางการเมือง อันเป็นกระบวนการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมที่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นบทบาทหนึ่งของหน้าที่ของการสื่อสารมวลชน

3. สภาพปัญหาของกิจการวิทยุกระจายเสียงกองทัพที่มีอยู่จำนวนมาก ตั้งแต่การทำผิดวัตถุประสงค์ การผูกขาดสัมปทานของเอกชน รูปแบบรายการโบราณไม่น่าสมัย คุณภาพของบุคลากร และผลกระทบจากการจัดสรรคลื่นใหม่ เป็นปัญหาที่สืบทอดมาอย่างยาวนานและไม่ได้แก้ไข เพราะกองทัพดำเนินตามบทบัญญัติของกฎหมายทุกอย่างที่ผ่านมา การตอบรับของการปฏิรูปสื่อเป็นกระบวนการหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่ต้องมีอุปสรรคของการดำเนินกิจการ และสำหรับปัญหาวิทยุชุมชนผิดกฎหมายจำนวนมาก เป็นข้อกฎหมายที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการสื่อสารของภาคประชาชนที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงให้รีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน

4. สภาพปัญหาผู้บริโภคสื่อเป็นรากฐานของปัญหาหน้าที่พลเมืองของสังคม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ และบทบาทของตนเองตามบัญญัติของกฎหมาย

แนวทางการพัฒนาบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ

การอภิปรายผลวิจัยในเรื่องนี้พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็นกระบวนการพัฒนาการสื่อสารมวลชนที่เน้นคน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา(Human Oriented Paradigm) โดยมีเป้าหมายความมั่นคง ค่านิยม และเทคโนโลยีมา

ใช้ และการจัดรูปแบบขององค์การสื่อสารมวลชนในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศซึ่งผลที่มีต่อบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้แก่ ความตั้งใจ (Attention) ความสำคัญ (salience) ข่าวสาร (information) ทักษะ (skill) รสนิยม (taste) จินตภาพ (images) ทศนคติ (attitudes) การกระทำ (action)

โดยที่แนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติตอบสนองเจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อสารมวลชน ภายใต้รัฐธรรมนูญมาตรา 47 พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ในฉบับปัจจุบัน และพระราชบัญญัติองค์กรกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิจารณาของรัฐสภา และกระทรวงกลาโหมยอมรับถึงเวลาการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่จากรัฐที่เป็นศูนย์รวมอำนาจควบคุมการสื่อสารแต่ฝ่ายเดียว เป็นการกระจายบทบาทขององค์กรในสังคมที่มี “ความมั่นคงของชาติ” เป็นศูนย์กลางของเป้าหมาย ทำหน้าที่ในการสื่อสารมวลชนให้เกิดมิติสัมพันธ์อย่างหลากหลายในกระบวนการสื่อสารมวลชนแบบผสมผสาน ซึ่งในแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กระทรวงกลาโหมพ.ศ. 2551-2555 นำแนวคิดการสื่อสารเพื่อความมั่นคง ที่กำหนดกรอบนโยบายการเชื่อมโยงทั้งการเมือง สังคม เศรษฐกิจ สร้างเสริมความเชื่อมั่นในระบบการเมือง การบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล ลดความแตกแยกของสังคมและวัฒนธรรม เสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี เทิดทูน และปฏิบัติตนเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นศูนย์รวมจิตใจ และความสามัคคีภายในชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืน ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผ่านกลไกการบริหารจัดการและการถ่วงดุลอำนาจขององค์กรอิสระ ที่ปราศจากการแทรกแซง สนับสนุนบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในการควบคุมการเลือกตั้งให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม และความเป็นธรรมในสังคมด้วยการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการประเทศอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เสริมสร้างประสิทธิภาพการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง เพิ่มบทลงโทษและปรับปรุงกฎหมาย พร้อมกับบุคลากรปรับบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สมดุล และส่งเสริมกลไกการทำงานร่วมกัน รวมถึงการจัดกิจกรรมเสวนาระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน ฟันฟูความสมานฉันท์ เสริมสร้างความรักชาติ ความสมานฉันท์ภายในชาติ ผลักดันให้เกิดวาระแห่งชาติในการฟันฟูจากความร่วมมือทุกภาคส่วน ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ในการใช้สันติวิธี การจัดหลักสูตรการศึกษาองค์ความรู้ และแนวคิดสันติวิธีชัดเจน ให้ความสำคัญกับประชาชนในสิทธิมนุษยชน และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน เสริมสร้างความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนในระดับฐานราก โดยยึด

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างระบบเตือนภัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอิสระจาก การเมือง เป็นการให้ข้อมูลสาธารณะอย่างต่อเนื่อง การสร้างดุลยภาพการบริหารจัดการฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และคุ้มครองสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพ โดยสร้างจิตสำนึกของ ความรัก ความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เข้าถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การพัฒนารูปแบบรายการนำเสนอให้ผลประโยชน์ของผู้ฟังเป็นหลัก แทนที่จะเอา ผลประโยชน์ของรัฐเป็นหลัก จากเดิมรูปแบบเก่าจะเอาผลประโยชน์ของรัฐเป็นหลักและการ สื่อสารทางเดียวบังคับให้ผู้ฟังยอมรับ ใช้วิธีการสื่อสารสองทางและรับแก้ปัญหาตามต้องการ ของผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม จะ เป็นการสื่อสารแบบบูรณาการพื้นฐานของสังคมให้การยอมรับ เป็น หลักจิตวิทยาสังคม เป็นการปฏิรูปโครงสร้างความมั่นคงใหม่ที่หลายประเทศเริ่มทำกัน มีปัจจัย สำคัญของการพัฒนา คือ เทคโนโลยีการสื่อสาร อย่าง อินเทอร์เน็ต ซึ่งวิทย์จำเป็นต้องเปิด เชื่อมโยงการสื่อสาร และการพัฒนาบุคลากรที่ขาดแคลนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสาร ด้านความมั่นคง โดยต้องมีจริยธรรมในวิชาชีพ

คุณลักษณะของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ประกอบด้วย

1. เป็นการสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่เด่นชัดเป็นหลัก
2. เป็นการสื่อสารที่มีการวางแผนการกระทำ หรือการปฏิบัติที่ชัดเจนบนพื้นฐานของ คุณค่า
3. เป็นการสื่อสารที่มีความเป็นเหตุเป็นผล ยืดหยุ่น และพิจารณาเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นหลัก
4. เป็นการสื่อสารที่เข้าถึงทุกวิถี วัสดุอุปกรณ์สื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นหลัก
5. เป็นการสื่อสารที่ใช้ข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาวิจัย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานในการดำเนินการ
6. เป็นการสื่อสารที่เน้นสหวิทยาการสาขาต่างๆ สู่การพัฒนา
7. เป็นการสื่อสารที่มีพื้นฐานบนการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา โดยมุ่งใช้ศักยภาพของการสื่อสารของสื่อ เพื่อส่งเสริมหรือกระตุ้นการพัฒนา
8. เป็นการสื่อสารที่มีใช้การจูงใจหรือแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบหลัก
9. เป็นการสื่อสารที่ใช้วิธีการทางสังคมศาสตร์ในการสร้างประสิทธิภาพของ กระบวนการสื่อสาร

10. เป็นการสื่อสารที่เป็นเครื่องหรือกลไกการพัฒนาไม่ใช่เป็นผลของการพัฒนา
11. เป็นการสื่อสารที่พิจารณาธรรมชาติ ความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดเป็นหลัก
12. เป็นการสื่อสารที่ตั้งอยู่บนฐานของการยอมรับและการตกลงใจร่วมกัน
13. เป็นการสื่อสารที่เป็นได้ทั้งระดับมหภาค และอนุภาคที่สามารถปรับใช้สื่อได้อย่างมีเหตุมีผลตามสภาพที่เป็นจริง

แผนแม่บท ของกระทรวงกลาโหมระยะยาวดังกล่าวได้กำหนดยุทธศาสตร์หลัก 3 ด้าน ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มี 6 ยุทธศาสตร์ย่อยได้แก่ ยุทธศาสตร์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันสูงสุดของชาติ ยุทธศาสตร์พิทักษ์ รักษา สร้างเสริมพลังอำนาจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์สร้างเสริมความศรัทธาของประชาชนต่อกองทัพ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้าใจสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสร้างสรรค์สังคมไทย ยุทธศาสตร์การใช้กิจการกระจายเสียง โทรทัศน์และโทรคมนาคมในการป้องกันประเทศยามสงคราม ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้งหมดในส่วนนี้ครอบคลุมบทบาทเนื้อหาของปัจจัยพื้นฐานของการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม สาธารณูปการ ศึกษา วิถีชีวิต วิทยาการจัดการต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยี โดยเน้นการมีส่วนร่วม และสร้างฐานมวลชนเป็นศูนย์กลางของความมั่นคง ซึ่งเป็นการบูรณาการสื่อสารมวลชน เพิ่มบทบาทการทำงานนอกเหนือจากความเป็นสื่อ

ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ มี 4 ยุทธศาสตร์ย่อย ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดรายการและผลิต ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่และโครงสร้างองค์กร 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยุทธศาสตร์การบริหารคลื่นความถี่ บริหารจัดการคลื่นความถี่ต่าง ๆ ให้มีความเพียงพอ ยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งแนวคิดของแผนงานมุ่งเน้นที่การบริหารจัดการ โดยใช้ระบบสื่อสารมวลชน เป็นศูนย์กลาง ปรับรูปแบบรายการเสนอแบบสื่อสองทาง มีกิจการส่งเสริมการตลาด สร้างฐานมวลชนของรายการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับกิจการและภารกิจของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหาร การสื่อสาร และเพิ่มช่องทางการบริการสื่อข้ามเครือข่ายผ่านอินเทอร์เน็ต มือถือ และโทรทัศน์ ทั้งนี้ยังมีแนวคิดจัดตั้งกองทุนพัฒนา และสุดท้ายเป็น ยุทธศาสตร์การประเมินผล

จากแผนแม่บทดังกล่าวจะพบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ เป็นแนวคิดของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ หรือการบริหารมุ่งผลงาน (Results Based Management or Performance Based Management) ซึ่ง ทิพาวดี เมฆสุวรรณ

ให้นิยามไว้ว่า “การบริหารโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ คือ ความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลัก โดยใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งผลการประเมินนี้จะนำมาใช้ในการตอบคำถามถึงความคุ้มค่าในการทำงาน ใช้แสดงผลงานต่อสาธารณชน และเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดียิ่งขึ้น” ซึ่งจะมีแนวปฏิบัติสำคัญ ได้แก่

1. ศึกษาเครื่องมือทางการจัดการต่าง ๆ ให้เข้าใจถ่องแท้ก่อนที่จะเริ่มใช้งาน เนื่องจากเครื่องมือแต่ละประเภทนั้นมีข้อดีและข้อเสีย รวมทั้งความเหมาะสมในการใช้งานที่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารภายในองค์กรจะต้องเป็นผู้ที่สนับสนุนและผลักดันการใช้เครื่องมือทางการจัดการต่าง ๆ ไม่ใช่อาศัยนักวิชาการหรือที่ปรึกษาข้างนอกเพียงอย่างเดียว แต่ผู้บริหารต้องจัดการให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรได้อย่างเหมาะสม

3. ในการนำเครื่องมือในการจัดการใช้จะต้องปรับปรุง พัฒนาเครื่องมือทางการจัดการให้เหมาะสมกับองค์กร ไม่ใช่ปรับองค์กรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเครื่องมือ

นอกจากนี้ บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม และเศรษฐกิจ และการปกป้องสิทธิความเป็นผู้นำของการสื่อสารมวลชนที่อาศัยปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานหลักของสังคมในการทำหน้าที่ดูแลรักษาความมั่นคงของชาติใช้ความรับผิดชอบในระบบสังคมเป็นหลัก และการนำเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดในทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนเพื่อการพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยหลักสี่ เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ 4 ประการคือ 1. กฎแห่งความรีบเร่ง (Law of acceleration) เช่น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อตอบสนองต่อวิธีการสื่อสารที่รีบเร่ง รวดเร็ว ในปัจจุบัน 2. กฎแห่งความล้าสมัย (Law of obsolescence) เช่น การใช้วิธีการส่งจดหมายผ่านอีเมล (e-mail) แทนการส่งจดหมายด้วยระบบเดิม การเปลี่ยนวิธีการเก็บหนังสือในรูปแบบของแผ่นซีดีรอม (CD-ROM) แทนด้วยการเก็บแบบเดิม 3. กฎแห่งการหลอมรวม หรือการบูรณาการสื่อ (Law of synthesis or convergence) อันเป็นการเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างซึ่งกันและกัน เช่น การประชุมทางไกลผ่าน video conference การใช้ห้องสนทนาอิเล็กทรอนิกส์กับคนเฉพาะกลุ่ม ในเฉพาะในบางประเด็น และ 4. กฎแห่งการสืบค้น (Law of retrieval) ที่เทคโนโลยีสารสนเทศจะสามารถที่จะเอื้อประโยชน์ได้ เช่น การออกแบบระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ

ดังนั้นในอนาคต แนวทางการพัฒนาบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติจะเป็นกระบวนการพัฒนาคนและเทคโนโลยีในระบบการสื่อสารมวลชน ซึ่งจำเป็นต้องมี

จริยธรรมของสื่อมวลชนไว้เป็นเครื่องมือในการควบคุมให้กลไกของกระบวนการสื่อสารเพื่อตอบสนองมาตรฐานของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. การปรับโครงสร้างและการบริหารของกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ โดยการนำการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกับข้าราชการพลเรือนและเอกชน จะทำให้องค์กรมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัวกว่าในปัจจุบัน ซึ่งเน้นการปรับขยายในแนวราบ และใช้เครื่องมือการจัดการ อย่าง Change Management, TQM เป็นต้น

2. แปรรูปสถานะของกองทัพบางส่วนเป็นกิจการประเภทธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยนำรูปแบบของบริษัทย่อยในเครือสถานีกองทัพบกช่อง 5 เป็นต้นมา หรือบริษัทมหาชนของหน่วยงานรัฐอื่น เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทางธุรกิจ ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรคลื่นถี่ในเวลาไม่นาน เพราะหากไม่รีบดำเนินการ สัดส่วนของวิทยุกระจายเสียงของกองทัพที่มีอยู่จำนวนมาก มีโอกาสที่จะต้องคืนคลื่นความถี่ให้กับการจัดสรรสำหรับประเภทกิจการธุรกิจ โดยเฉพาะคลื่นความถี่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีสัดส่วนจำนวนมาก เป็นกิจการประเภทความมั่นคงทั้งหมดไม่เหมาะสมแน่ ดังนั้นหากกองทัพไม่แปรรูปกิจการก็ไม้อาจจะยั้งความจำเป็นของการเป็นกิจการประเภทธุรกิจกับองค์กรอิสระที่กำกับดูแลได้

3. การพัฒนารูปแบบรายการเพื่อความมั่นคงที่หลากหลาย ด้วยวิธีการสร้างสรรค์รายการ โดยทีมงานภายใน หรือให้ตัวแทนผลิตของเอกชนที่เป็นวิชาชีพนำร่องโครงการต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ตามแผนแม่บทที่ระบุไว้ ได้แก่ การสนทนาเหตุการณ์ การจัดรายการสาระแบบมีกิจกรรมร่วม โดยบุคลากรวิชาชีพการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะต้องใช้คนที่มีความคิดสร้างสรรค์ และบุคลิกตรงกับรูปแบบรายการ ซึ่งเลือกรับคนรุ่นใหม่เข้ามาทำงาน

4. การนิยามของรายการเพื่อความมั่นคงที่มีความบันเทิง สันทนาการ สาระความรู้ ด้านศิลป วัฒนธรรม เด็กและเยาวชน การศึกษา สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และเทคโนโลยี เป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารเพื่อความมั่นคง โดยเป็นข้อกำหนดพิเศษอย่างมีเหตุผลที่ กทช. ยินยอมทำเป็นหลักการให้กับกองทัพ เพื่อให้รูปแบบรายการเพื่อความมั่นคงมีความหลากหลายตามแนวคิดของสื่อความมั่นคงยุคใหม่

5. การพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพสื่อเพื่อความมั่นคง โดยการฝึกอบรมให้กับนักสื่อสารมวลชนจากองค์กรวิทยุกระจายเสียงอื่น หรือร่วมกับสถาบันวิชาชีพสื่อทางวิทยุกระจาย และขยายการนำนักสื่อสารมวลชนอาชีพเข้าสู่องค์กรให้มากกว่าเดิม เนื่องจากปัจจุบันบุคลากร สื่อมวลชนที่มีความรู้ด้านความมั่นคงของชาติ มีจำกัด ส่วนใหญ่ที่มีความรู้ด้านความมั่นคงจะเป็น ผู้เชี่ยวชาญของกองทัพ และนักวิชาการที่ไม่ชำนาญการด้านการสื่อสารมวลชน และสื่อมวลชนเองก็ไม่มีความรู้ความชำนาญพอ ดังนั้นการที่กองทัพจะพัฒนาศักยภาพของการสื่อสารมวลชน เพื่อความมั่นคงของชาติก็ต้องพัฒนาอบรมความรู้ให้กับบุคลากร โดยเฉพาะในองค์กรสื่อของ เอกชนหรือหน่วยงานรัฐอื่นๆ ทางกองทัพควรจะคิดหลักสูตรที่จะฝึกอบรมถ่ายทอดให้สื่อมวลชน ภายนอกได้รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ในด้านนี้ จะได้เป็นกำลังสำคัญกับการสื่อสารเพื่อความ มั่นคงที่มีคุณภาพ ไม่ใช่จ้องนำเสนอสื่อที่เป็นการขายข่าวและส่งผลกระทบต่อความเสียหายของ ความมั่นคงของชาติ อย่างเช่น กรณีเขาพระวิหารที่มีความขัดแย้งภายในประเทศของนักการเมือง เป็นต้น

6. การจัดตั้งสถาบันกิจการกระจายเสียงกองทัพ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของกิจการ วิทยุกระจายเสียงของกองทัพในการสนับสนุนด้านวิชาการแก่ทุกเหล่าทัพ และมีส่วนร่วมในการ พัฒนาวิชาการกับองค์กรวิชาชีพสื่อต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการ วิทยุกระจายเสียงของกองทัพ และอื่น

7. การสร้างเครือข่ายพันธมิตรองค์กรเพื่อความมั่นคง เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจกรรม ของการสื่อสารเพื่อความมั่นคงของชาติ คือ การสร้างแนวร่วมของการสื่อสารมวลชนภาค ประชาชน โดยจัดตั้งเป็นโครงการแบบเดียวกับวิทยุชุมชน แต่เป็นเป็นการเปิดกว้างมากกว่า เพื่อให้การสื่อสารมวลชนเพื่อความมั่นคงของชาติได้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้รับสารได้หลายช่องทาง และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพกับประชาชน โดยมีรูปแบบของการพัฒนา ชุมชนและสังคมควบคู่กันไป ซึ่งอาจจะเริ่มต้นจากสถานีย่อย ๆ ในแถบชายแดนกับกลุ่มเครือข่าย องค์กรในชุมชนเมือง และขยายไปสู่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

8. การพัฒนากองทุนกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ โดยควรจัดตั้งกองทุน พัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ ตามแผนแม่บทได้ทันที เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการ ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต

9. การพัฒนาห้องสมุดวิทยุกระจายเสียงอินเทอร์เน็ต โดยเป็นการจัดระบบห้องสมุด อีเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เป็นการสืบค้นข้อมูลข่าวสารย้อนหลังเพื่อการศึกษและการจัดการในอนาคต รวมทั้งการนำกลับมาเป็นวัตถุดิบการผลิตใหม่ที่มีต้นทุน

10. การวางแผนแม่บทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติที่มีทุกภาคส่วนร่วมดำเนินการ เพื่อให้หน่วยงานของกระทรวงกลาโหม และกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพได้ใช้เป็นนโยบายและแนวทางการบริหาร ในอนาคต ซึ่งในแผนงานฯ กำหนดโครงสร้างบทบาทเข้าไปรับผิดชอบทุกภาคส่วนของสังคม เหมือนทำหน้าที่ในด้านการเมืองการปกครองแยกตามพื้นที่ โดยมีกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพเป็นศูนย์กลางและใช้หลักการสื่อสารมวลชนแบบสองทาง ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณลงทุนสูงมาก ทางกระทรวงกลาโหมควรที่จะเพิ่มศักยภาพของการใช้ทรัพยากรของรัฐองค์กรสื่อสารมวลชน และกลุ่มวิทยุชุมชนที่ทางกองทัพได้รวมเป็นชมรมให้สนับสนุนกิจการเพื่อความมั่นคงของชาติอยู่แล้วในปัจจุบัน ให้มีบทบาทเป็นส่วนร่วมในดำเนินการศึกษาแผนฯ และปฏิบัติการในยุทธศาสตร์ เพราะน่าจะช่วยให้แนวคิดของกระทรวงกลาโหมบรรลุเป้าหมายได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างและการบริหารของกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพ

เนื่องจากโครงสร้างและการบริการกิจการวิทยุกระจายเสียงของกองทัพใช้มานาน และยุคสมัยได้พัฒนาระบบบริการจัดการแนวใหม่ ซึ่งเป็นการบริหารเชิงกลยุทธ์ และกองทัพเองได้วางแผนแม่บทฯ โดยนำแนวคิดของการบริการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นแนวทางของยุทธศาสตร์การบริหาร และเพื่อให้กองทัพได้ประเมินการดำเนินกิจการต่อไปในอนาคต

2. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบรายการเพื่อความมั่นคงของชาติที่น่าปรารถนา

เนื่องจากรูปแบบรายการวิทยุเพื่อความมั่นคงมีลักษณะเป็นข่าวและการเล่าเรื่องที่น่าเสนอแบบดั้งเดิม แต่ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป มีการบริการสื่อข้ามเครือข่าย หรือร่วมกันในการบริการ อาทิ วิทยุอินเทอร์เน็ต วิทยุควบโทรทัศน์ วิทยุและโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น น่าจะเป็นช่องทางการพัฒนา รูปแบบรายการและเนื้อหารายการที่มีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ดังนั้นการศึกษาค้นหารูปแบบรายการเพื่อความมั่นคงของชาติที่น่าปรารถนา เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบรายการที่ตอบสนองผู้บริโภคสื่อ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคจะเป็นประโยชน์กับทางกองทัพ ในด้านการเตรียมการ และ การวางแผนพัฒนาผลิตรายการที่มีคุณภาพตามหลักวิชาการ รวมถึงการนิยามเนื้อหาอื่น ๆ ที่ครอบคลุมรายการเพื่อความมั่นคง

3. การศึกษาวิจัยการพัฒนาแปรรูปกิจการวิสาหกิจกระจายเสียงของกองทัพเพื่อธุรกิจ

เนื่องจากกิจการวิสาหกิจกระจายเสียงของกองทัพได้มีจำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นจำนวนมาก เกือบครึ่งหนึ่งของทั้งหมด และส่วนใหญ่ให้เอกชนเช่าสัมปทานเป็นผู้จัดรายการร่วม ซึ่งเป็นการให้บริการทางธุรกิจ ที่มีเนื้อหาสาระเป็นรายการเพลงมากที่สุด และหากต้องคำนวณสัดส่วนสถานีเพื่อจัดสรรคลื่นใหม่ให้เหมาะสมจึงอาจสูญเสียคลื่นความถี่ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปสื่อที่จะให้จัดสรรคลื่นความถี่ที่มีสัดส่วนอย่างเหมาะสมให้กับภาคเอกชนและประชาชน ดังนั้นหากกองทัพต้องการรักษาคลื่นความถี่และผลประโยชน์ของค่าตอบแทนของสัมปทานจึงควรแยกคลื่นความถี่กิจการที่มีสภาพเป็นประเภทธุรกิจออกจากการเป็นคลื่นสาธารณะ โดยนำสถานีที่มีสภาพของกิจการประเภทธุรกิจพัฒนาแปรรูปกิจการเป็นขององค์กรใหม่ เพื่อดำเนินการเสนอเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงประเภททางธุรกิจ โดยทำการวิจัยการพัฒนาแปรรูปกิจการวิสาหกิจกระจายเสียงเป็นองค์ใหม่ตามโครงสร้างและกรอบกฎหมายในปัจจุบัน

4. การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อความมั่นคงภาคประชาชน

เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชน และโครงการยุทธศาสตร์ต่างในการมีส่วนร่วมเป็นประเภทกิจการเพื่อดำเนินการตามแนวทางของแผนแม่บทฯ